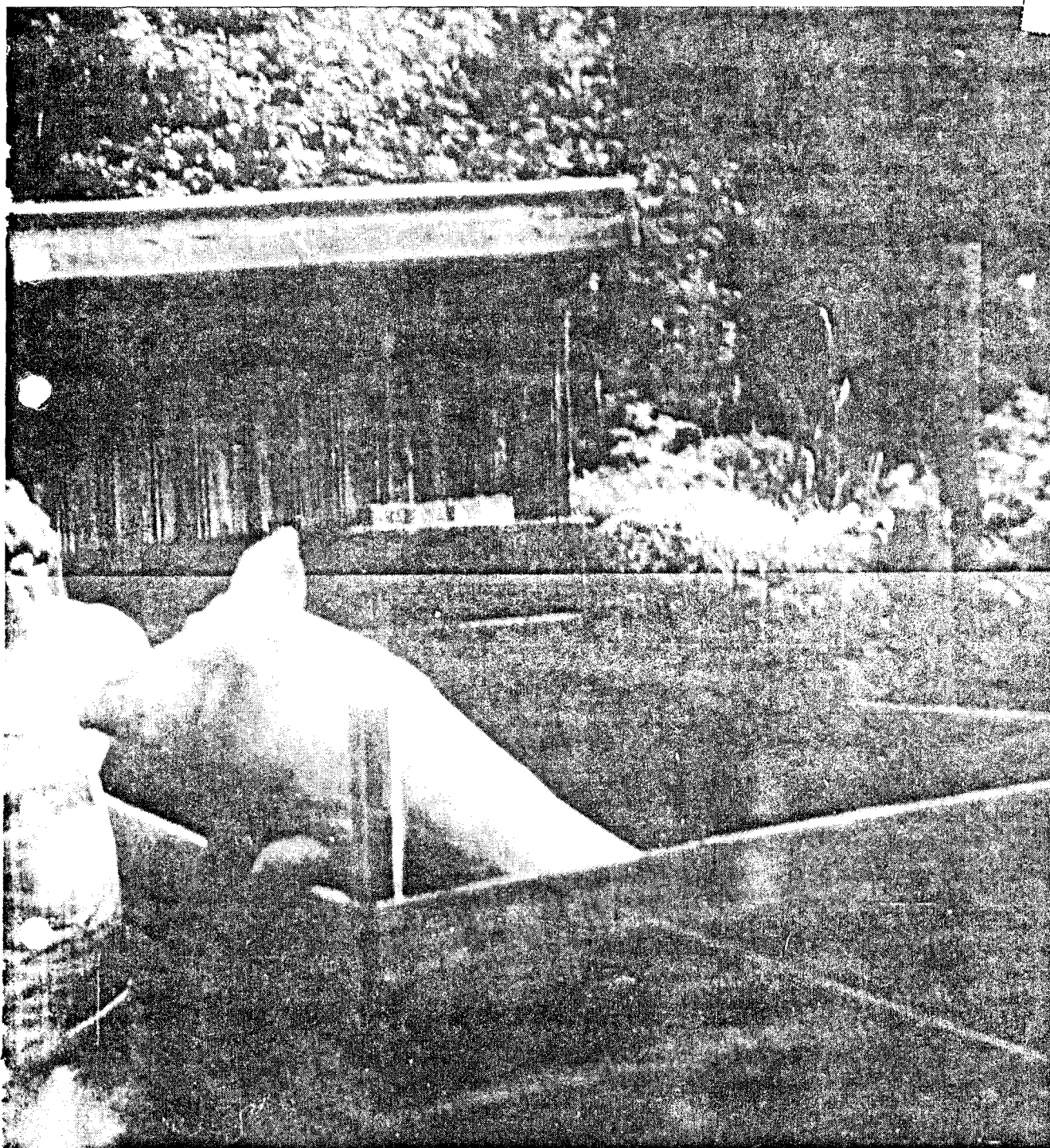

skjærerer på menyen

FRA KRIGENS
HVERDAG I SKI
1940-1945

Lasse Nøff
med matnør.
(Foto: Forsvars-
museet)

re, viser at potetarealet i år er betydelig mindre enn i fjor. På grunn av for lite gjødsel, sen vår, kald forsommer og tildels tørke senere på sommeren, ble også potetavlingen pr. arealenhet betydelig mindre enn normal. Den samlede potetavling blir derfor betydelig mindre enn foregående år, og det er på det rene at vi får de største vanskeligheter med å dekke potetrasjonene fremover våren og sommeren.

Av den grunn har departementet

funnet det nødvendig at der allerede fra første stund av, såvel hos kommunene som hos den enkelte forbruker, blir lagt an på å spare mest mulig av potetene. Anvisning av poteter til ekstraordinære formål stoppes derfor. Potetmelfabrikkene får bare tildelinger svarende til den produksjon av potetmel som trenges for å lage fiskemat til våre dietpasienter, og forbudet mot å bruke poteter til for innskjerpes og vil med alle midler bli søkt gjennomført effektivt.

Det absolutte føringsforbud vil dessverre føre med seg en viss nedslaktning av griser, i det spesielt villagriseierne i stor utstrekning ikke uten poteter vil kunne føre sine griser frem. Og for å kunne gjøre føringsforbudet for matnyttige poteter effektivt, har en ansett det nødvendig å påby villagrisene slaktet innen 15. november førstkommande, og samtidig forbud mot at villagriseierne kan få kjøpt inn nye griser.

Når en i samråd med Landbruksdepartementet har satt fristen så romslig som til 15/11, er det for å kunne gi villagriseierne mulighet for å kunne utnytte avfallet fra parseller, hager o.l. før vinteren kommer.

I et senere rundskriv fra fylkesmannen i Akershus, referert i Østlandets Blad 27. oktober, ble det innskjerpet at påbudet om nedslaktning av «villagrisene» innen 15. november var absolutt bindende,

og at overskridelse av fristen ikke under noe påskudd var tillatt. Unnskyldning med at en ikke kunne skaffe slakter, ble heller ikke tatt for god fisk. Villagriser som ikke var slaktet innen den fastsatte frist, ville måtte leveres.

Ingen hadde lov til å sette griser bort eller til å holde griser «i pensjon». Villagrisen hørte historien til.

Matauk med kråker og

Østlandets Blad reklamerte høsten 1940 ikke bare for plukking av nyper, men også med kråker og skjærer som deilig mat. De hadde like så fint kjøtt som rypen og kyllinger.

Avisen brakte tegning av en spesialkonstruert fangstfelle som ble anbefalt for sin effektivitet. Et par kråker burde bli igjen i fellen for å tilkalle andre. For ikke å utsette dem for unødvendig tørst, burde det alltid være en fyllt vannskål i fella.

Rådene kan ikke ha blitt fulgt. For 9. juni 1944 konstaterte Østlandets Blad at ugagnskråka hadde hatt en usedvanlig gloriatid

noen år nå, og likedan skjæra. Det hadde vært lite råd å få has på beistene, og så hadde de formært seg ganske uhyggelig meget. Over alt flakset disse rovere rundt omkring husene og stjal hva de kunne komme over. Det var eksempler på at de fløy inn gjennom åpne vinduer og snappet med seg både matvarer og andre ting. I grisebingen og hønsehuset var de daglige gjester og oppførte seg som de skulle høre hjemme der.

Avisen hilste derfor velkommen at fangstpremien for kråke nå var forhøyet til 50 øre og for skjære til 25 øre. Forhøyelsen viste at myndighetene var oppmerksomme på at disse fuglene var skadedyr, og at det var nødvendig at det ble gjort et inngrep i bestanden.

Da var det annerledes med villagrisen og villakaninen som representerte nye kjæledegger og samtidig en viktig attåttnæring for folk i tettbygde strøk.

Villageita lot seg nemlig ikke degge med.

En av de første sådanne i Ski stakk ifølge Østlandets Blad i midten av mai 1942 fra sine vertfolk. Det var en melkegeit. Den var blitt stelt pent med og fikk stå ute i hagen og godgjøre seg med det beste huset kunne by på. Men så var geita god og mett, og med det hoppet den over gjerdet og forsvant over alle jorder, med kurs for Vardåsen. Geitas sørgende etterlatte gikk «manngard» etter omgivelingen, men det var ikke dugg å se etter den. Den var og ble borte, skrev avisen.

Alle de dyr som Røde Kors sloddet ut på sin basar for sykestuen i Ski i mai 1941, var grisen «Lasse» mest i vinden. Alle skulle ha nummer på den for om mulig å få en fet steik til jul. Da trekningen av grisen nærmet seg, var spenningen ifølge Østlandets Blad på

det voldsomste, og da det ble kunngjort at Kari hadde vunnet, brøt jubelen løs som på en gammeldags fotballkamp. Man måtte ha lov til å si at Kari hadde vært griseheldig.

På torget i Ski ble det samme måned holdt griseauksjon. Fremmet ble stort. Det var villaeiere ikke bare fra Ski, men helt fra Kolbotn, Vestby og Enebakk som var møtt frem.

Og villagrisene ble revet bort. Lensmannen måtte sette en stopp da budene kom opp i 60 kroner pr. stykk. De som var så heldige - og det var slett ikke alle - stakk grisingen ned i medbrakt kurv eller kasse og dro velfornøyd hjem. Så

gjenstod spørsmålet om å få skaffet tilstrekkelig mat slik at smågrisene kunne bli drevet frem til slakteferdig stand.

Siden var grisingene helt borte fra markedet.

Det var umulig å få fatt på dem på normal måte, skrev Østlandets Blad.

En «grisekremmer» med lantastien og talgavene i orden, trålet Ski og distriktene her omkring og snøt folk opp i stry. Han utga seg som representant for en større griseoppdretter i Stange og forhandlet 12 ukers smågris for 35 kroner - langt under gjeldende maksimalpris.

Og mannen solgte smågrisene som varmt hvetebrød i denne griseløse tid og mottok et pent forskudd av godtroende godfolk. Men her, som i de fleste av den slags forretninger, gikk krukken så lenge til vanns at den ble hankeløs, kunne Østlandets Blad fortelle. En kjøper syntes det begynte å dra vel lenge ut med leveransen, og lensmannen ble forespurt. Det endte med at «grisekremmeren» ble arrestert og plassert i Drøbak hjelpefengsel der han kunne sitte og meditere over tilvarelsen og dens gjenvordigheter.

En herreløs ble for øvrig funnet da den først i oktober 1943 spankulerte omkring på Kirkeveien oppe ved Sanner gård. Den ble innfanget og satt i arrest på gården, og der satt den enda da Østlandets Blad skrev.

Den var sannsynligvis falt av en vogn under transport til sin nye eier, og nå fikk eieren legitimere seg, mente avisen.

Det var jo ikke alminnelig å plukke griser opp fra landeveien - de var jo nesten ikke å få for en tønn gull - så en måtte vel ha lov til å kalle det slurv med de vordende skinker!

Onsdag aften 3. februar 1944 ble for øvrig en trivelig og velskapt

gris observert på Furuset på Langhus. Den kom tassende ene og forlatt på håken. Den ble geleidet til nærmeste hus og tatt vare på. Men ingen meldte seg som grisens sørgende etterlatte.

Det kunne derfor ikke være tvil om at det måtte være noe inngengt ved historien, mente Østlandets Blad, f.eks. at en tyv hadde vært på ferde og på en eller annen måte hadde mistet fangsten sin.

Resultatet var at grisen havnet på

lensmannskontoret og ble budt ut til salg. Det var nok av dem som fordyre penger ville overta den.

Det var i august 1944 omlag 550 villagriser i Ski-byen. Det var flere griser enn det var beboelseshus, langt flere enn det var barn. Det sies at grisene ble holdt i bakdekar, på verandaer, i kjeller om familien ikke hadde uthus eller uteareal.

Det måtte en vel si var flott, skrev

Østlandets Blad. Ble det mat nok å få for alle disse kjæledeggene, skulle det bli mangel på godbit til jul. En gris ble vanligvis på 60-80 kilo i slaktet tilstand.

Men Østlandets Blad hadde gledd seg og leserne for tidlig.

For 13. oktober kunne avisen bringe den dystre meddelelse fra Næringsdepartementet: Den arealtelling som Landbruksdepartementet har latt gjennomføre

Karierisell
Bilag
Entre kr. 1.00

Gris-auksjon.

Fredag den 2. mai kl. 5 em. blir det holdt auksjon på Torget i Ski over 40 smågriser.
Lensm. Westgaard.

Auksjon.

Stakting av gris.
Tobaksauksjoneringen.